

Nationell klinisk slutexamination för sjuksköterskeexamen, 180 hp

ANSLUTNA LÄROSÄTEN OBLIGATORISK VERKSAMHET

Instruktion till skriftligt prov

Skriftligt prov består av två delar, delprov I och delprov II. Båda delproven tillsammans omfattar två patientfall Ärling Ängström och Ärna Ärleskog. I patientfallen tillförs information successivt. Varje nytt ark inleds med en ingresstext som repeterar information och ger svarsalternativ till föregående arks frågor.

Miniräknare är tillåten.

Delprov I. Maxpoäng: 50 poäng

Godkänt delprov I: 33 poäng

Delprov II. Läkemedelsberäkningar markeras med *

Godkänt delprov II: Godkända läkemedelsberäkningar

Patientfall 1 Ärling Ängström, innehåller 13 frågor och Patientfall 2 Ärna Ärleskog, innehåller 15 frågor

Möjliga poäng i patientfall 1 är 25 poäng
(Delprov I) samt godkänd
läkemedelsberäkning (Delprov II)

Fråga 1 = 2 poäng

Fråga 2 = 2 poäng

Fråga 3 = 1 poäng

Fråga 4 = 2 poäng

Fråga 5 = 3 poäng

Fråga 6 = 2 poäng

Fråga 7 = 3 poäng

Fråga 8 = 3 poäng

*Fråga 9 = Läkemedelsberäkning G/U

Fråga 10 = 1 poäng

Fråga 11 = 2 poäng

Fråga 12 = 2 poäng

Fråga 13 = 2 poäng

Möjliga poäng i patientfall 2 är 25 poäng
(Delprov I) samt godkänd

läkemedelsberäkning (Delprov II)

Fråga 1 = 2 poäng

Fråga 2 = 1 poäng

Fråga 3 = 2 poäng

Fråga 4 = 1 poäng

Fråga 5 = 3 poäng

Fråga 6 = 2 poäng

*Fråga 7 = Läkemedelsberäkning G/U

Fråga 8 = 3 poäng

Fråga 9 = 1 poäng

Fråga 10 = 1 poäng

Fråga 11 = 2 poäng

Fråga 12 = 2 poäng

Fråga 13 = 2 poäng

Fråga 14 = 1 poäng

Fråga 15 = 2 poäng

Frågorna är konstruerade så att du måste begränsa dina svar. Du måste därför på angivet skrivutrymme ange dina svar. Om handstilen är svåräst/oläslig kan bedömning av svaret påverkas. Om du garderar dig genom att räkna upp fler svarsalternativ än vad som efterfrågas, rättas endast de först angivna svarsalternativen.

Provet ska ligga till vänster så långt upp mot bordshörnet som möjligt, *upp och ned*, och du börjar med det översta arket och vänder ett i taget. Besvarat ark läggs *upp och ned* i den färgade plastmappen till höger på bordet. Ta därefter nästa ark och vänd det rätt. Det är inte tillåtet att gå fram och tillbaka i tentamen. Det får bara finnas ett rättvänt vitt ark framme. Lagt ark ligger. Om du behöver kladdpapper finns det färgat papper att tillgå.

Kom ihåg att skriva ditt kodnummer på varje ark. Om du felaktigt eller av misstag får upp arken i fel ordning skall du omgående kontakta tentamensvakt. Risk finns annars för att ditt prov kan underkännas eller att misstanke om fusk uppstår.

Således får endast det färgade instruktionsbladet, färgat kladdpapper och ett vitt rättvänt ark finnas framme samtidigt under examinationen.

När du är färdig med tentamen, lägg den färgade plastmappen i det kodmärkta kuvertet och lämna till tentamensvakten. **Lycka till!**

Detta är nu provets sista sida.
Resultatet publiceras utifrån kodlista.

Om du av misstag startat med denna sida: kontakta omgående tentamensvakt.
Risk finns annars för att ditt prov kan underkännas eller att misstanke om fusk uppstår.

KOD _____

Eftersom Ärna varit inlagt på sjukhuset flera gånger under året och nu åter är försämrad i sin hjärtsviktssjukdom samtalar du med henne om hur hon själv kan påverka sin situation så att hon inte ska behöva läggas in så ofta. För att skapa ett gott samtalsklimat sätter ni er bekvämt vid köksbordet. Ni har ögonkontakt och du bjuder in henne i samtalet och tar reda på vilka kunskaper hon har. Du tänker på att ställa öppna frågor, lyssna på Ärna, förstärka det positiva och tillsammans med Ärna gör du upp en plan. Ärna vet sedan tidigare att hon ska vara noga med att ta sina ordinerade läkemedel samt ta en extra tablett vid behov. Hon vet att det är bra med fysisk aktivitet i den mån hon orkar och är medveten om vikten att äta närings- och energirik kost. Du påminner henne om att väga sig regelbundet och ha ett måttligt vätske- och saltintag samt att årligen vaccinera sig.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

Du är kvar hemma hos Ärna när undersköterskan Helen kommer. Hon har delegering på att administrera Ärnas dospåsar med läkemedel. Ärna tar dagligen en tablett Furix[®] 40 mg (furosemid) kl 8.00 och är ordinerad att ta en extra tablett när hon ökar i vikt och upplever ökad andfäddhet. Du och Helen samtalar om att hon ska administrera den extra tabletten kl 14.00 och inte kl 20.00, vilket skulle kunna vara ett rimligt tidsintervall.

14. Besvara nedanstående frågor. (1p)

<i>Vad för kompetens krävs för att få delegera en arbetsuppgift? (0,5p)</i>	
<i>Motivera varför undersköterskan Helen ska administrera den extra dosen Furix[®] kl 14 istället för kl 20.00. (0,5p)</i>	

Du handleder sjuksköterskestudenten Lina som har som uppgift att göra ett förbättringsarbete under sin verksamhetsförlagda utbildning. Hon har upptäckt att många hjärtsviktpatienter ofta får vårdas ineliggande på sjukhus. Förbättringsarbetet syftar till att patienterna inte ska behöva åka in på sjukhuset lika ofta. Lina tänker lägga upp arbetet utifrån PDSA-cykeln.

15. Beskriv vad Lina gör i varje steg i PDSA-cykeln. (0,5p/beskrivning) (2p)

<i>P</i>	
<i>D</i>	
<i>S</i>	
<i>A</i>	

KOD _____

Ärna är hemma och det har gått ett år. Efter hjärtinfarkten har hon utvecklat hjärtsvikt. Hemtjänsten ringer till dig då de har uppmärksammat att Ärna åter är andfädd och svullen om sina ben. Du gör ett hembesök hos Ärna. När du samtalar med henne märker du att hon blir andfädd, detta kan bero på förhöjt fyllnadstryck som fortplantar sig bakåt via vänster förmak till lungkretsloppet p g a nedsatt pumpförmåga i vänsterkammaren. När du känner på hennes ben konstaterar du att hon har pittingödem eftersom det bildas en grop som kvarstår när du trycker med fingret mot huden. Andra symtom eller tecken på hjärtsvikt kan vara viktuppgång, cyanos, halsvenstas och hjärtklappning.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

Eftersom Ärna varit inlagd på sjukhuset flera gånger under året och nu åter är försämrad i sin hjärtsviktssjukdom samtalar du med henne om hur hon själv kan påverka sin situation så att hon inte ska behöva läggas in så ofta. För att skapa ett gott samtalsklimat sätter ni er bekvämt vid köksbordet. Ni har ögonkontakt och du bjuder in henne i samtalet och tar reda på vilka kunskaper hon har. Du har ett personcentrerat förhållningssätt och visar empati.

12. Förutom ovanstående åtgärder ge 4 förslag på hur du förhåller dig i det motiverande samtalet. (0,5p/förslag) (2p)

1	
2	
3	
4	

Ärna vet att hon ska vara noga med att ta sina ordinerade läkemedel samt ta en extra tablett vid behov. Hon vet att det är bra med fysisk aktivitet i den mån hon orkar och är medveten om vikten att äta närings- och energirik kost. Hon tar extra kosttillskott. Hon berättar också att hon aldrig rökt.

13. Ge 4 förslag på egenvårdsråd förutom de ovan angivna som du kan ge Ärna så att hon inte försämras i sin hjärtsviktssjukdom. (0,5p/förslag) (2p)

1	
2	
3	
4	

KOD _____

Ärna har blivit insatt på nya läkemedel och sjuksköterskestudenten Albin undervisar Ärna om T. Simvastatin (statiner) som sänker det onda (LDL) kolesterolet och höjer det goda (HDL), T. Metoprolol (betablockerare) som är blodtrycks- och pulssänkande samt T. Trombyl (Trombocytaggregationshämmare) som motverkar att blodproppar bildas. Albin läser i FASS om läkemedlens farmakokinetik, d v s hur läkemedlet omsätts i kroppen, och dess farmakodynamik d v s vilken effekt läkemedlet har, hur det påverkar kroppen. Efter att Ärna har vårdats på hjärtavdelningen några dagar får hon åter komma hem.

Ärna är hemma och det har gått ett år. Efter hjärtinfarkten har hon utvecklat hjärtsvikt och har under sista halvåret varit inlagd på sjukhuset två gånger.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

Hemtjänsten ringer till dig då de har uppmärksammat att Ärna åter är andfådd och svullen om sina ben. Du gör ett hembesök hos Ärna. När du samtalar med henne märker du att hon blir andfådd och när du känner på hennes ben konstaterar du att hon har pittingödem.

10. Besvara nedanstående frågor. (1p)

<i>Vad är den patofysiologiska orsaken till dyspné vid hjärtsvikt? (0,5p)</i>	
<i>Vad är ett karaktäristiskt tecken för pittingödem när du känner på Ärnas ben? (0,5p)</i>	

11. Ange 4 symtom/tecken som är relaterade till hjärtsvikt som Ärna kan ha/uppvisa förutom andfåddhet, ödem, trötthet, yrsel, nedsatt prestationsförmåga, aptitlöshet och illamående. (0,5p/symtom) (2p)

1	
2	
3	
4	

KOD _____

Ärna läggs in på hjärtavdelningen. Du kontrollerar Ärnas vitala parametrar. Inför blodtrycksmätningen frågar du henne om hon vilat innan mätningen, placerar armen i hjärthöjd med handflatan uppåt. Du ser till att inget tyg finns under manschetten, eller att inte kläderna stasar. Hon har inte benen korsade och ni är tysta under mätningen. Du kontrollerar också pulsen. Du lägger två fingrar på arteria radialis, konstaterar att hon inte har långsam hjärtrytm och att pulsen känns fyllig. Du mäter pulsen under 1 minut.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HJÄRTAVDELNINGEN

Ärnas dotter Christina påtalar att Ärna har ont igen. Du går in till Ärna och gör en smärtbedömning, därefter bereder du smärtlindring som är ordinerat vid behov, morfin 10 mg/ml, 5 mg. Injektionen ska ges långsamt. För att kunna ge injektionen långsamt gör du en spädning.

Morfin meda[®]

Injektionsvätska, lösning 10 mg/ml

1 ml per ampull (Klar färglös vätska)

***7. Besvara nedanstående frågor. (Rätt svar = godkänt)**

<i>Om du späder en ampull med 4 ml NaCl 9 mg/ml vilken styrka får då den spädda lösningen?</i>	<i>Svar:</i>
<i>Hur mycket av den spädda lösningen administrerar du till Ärna? (Ange svaret i ml)</i>	<i>Svar:</i>

Ärna har blivit insatt på nya läkemedel för att minska risken för att drabbas av en ny hjärtinfarkt. Du handleder sjuksköterskestudenten Albin som har till uppgift att undervisa Ärna om läkemedlens effekter. Innan han gör det läser han i FASS för att informera sig ytterligare om de olika läkemedlen.

8. Besvara nedanstående frågor. (3p)

<i>Läkemedelsnamn/ aktiv substans</i>	<i>Vilken läkemedelsgrupp tillhör de olika läkemedlen? (0,5p/läkemedelsgrupp)</i>	<i>Vad säger Albin till Ärna att den huvudsakliga effekten är? (0,5p/effekt)</i>
<i>Zocord[®] simvastatin</i>		
<i>Seloken zoc[®] metoprolol</i>		
<i>Trombyl[®] acetylsalicylsyra</i>		

Albin läser i FASS om läkemedlens farmakokinetik och farmakodynamik.

9. Vad innebär begreppen? (0,5p/begrepp) (1p)

<i>Farmakokinetik</i>	
<i>Farmakodynamik</i>	

Efter att Ärna har vårdats på hjärtavdelningen några dagar får hon åter komma hem.

KOD _____

Ärna anländer till akutmottagningen där omhändertagandet sker enligt riktlinjer vid bröstsmärta. Blodprover och EKG tas, bl a kontrolleras hemoglobin, leukocyter och trombocyter samt troponin. Läkaren ställer diagnosen hjärtinfarkt eftersom troponinvärdet är förhöjt och Ärna har bröstsmärtor. Då EKG inte visar någon ST-höjning bedöms hjärtinfarkten vara NSTEMI. Vid pågående STEMI är ST-sträckan förhöjd. Ärna ska läggas in på hjärtavdelningen och du informerar henne om förflyttningen. Dottern Christina hjälper dig att transportera henne dit i sängen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HJÄRTAVDELNINGEN

Du tar emot Ärna och hennes dotter. Ni samtalar och du kontrollerar Ärnas vitala parametrar medan hon befinner sig i sängen. Inför blodtrycksmätningen frågar du henne när hon drack kaffe eller te senast och du försäkrar dig om att hon inte röker eller snusar. Du genomför två mätningar.

5. *Ange 6 åtgärder som du vidtar vid blodtrycksmätningen för att säkerställa att mätvärdet ska bli så korrekt som möjligt förutom ovanstående åtgärder. (0,5p/åtgärd) (3p)*

1	
2	
3	
4	
5	
6	

6. *Besvara nedanstående frågor. (0,5p/fråga) (2p)*

<i>Vilken artär palperar du vid pulsmätning om du lägger två fingrar på handleden vid tumsidan? Ange det latinska namnet.</i>	
<i>Vad innebär bradykardi?</i>	
<i>Vad observerar du förutom rytm och frekvens när du palperar pulsen?</i>	
<i>Under hur lång tid ska du räkna pulsen?</i>	

KOD _____

Ärna Ärleskog, 83 år, bor i ett mindre samhälle i en marklägenhet. En sen eftermiddag när Ärnas dotter Christina kommer och hälsar på mår Ärna inte bra. Hon klagar på smärta över bröstet och känner sig yr. Christina ringer 1177 och beskriver situationen. En ambulans tillkallas. Du kommer hem till Ärna och gör en bedömning utifrån ABCDE-kriterierna. A- du kontrollerar om hon har fria luftvägar, B- hennes andningsförmåga, C- hennes cirkulation, D- hennes medvetandegrad och E- gör en helkroppsundersökning. Ärna transporteras till akutmottagningen med höjd huvudända och sänkt fotända d v s i hjärtsängsläge. Detta läge gör att det venösa återflödet reduceras. Under transporten får Ärna en PVK i vänster underarm och du administrerar injektion morfin som gör att smärtan lindras.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ AKUTMOTTAGNINGEN

Ärna anländer till akutmottagningen där omhändertagandet sker enligt riktlinjer vid bröstsmärta. Blodprover och EKG tas.

3. Besvara nedanstående frågor. (2p)

<i>Ange 3 analyser som <u>vanligtvis</u> ingår i blodstatus. (0,5p/analys) (1,5p)</i>	1	
	2	
	3	
<i>Vilket hjärtspecifikt blodprov ordinerar <u>vanligtvis</u> vid misstanke om hjärtinfarkt? (0,5p)</i>		

Utifrån de undersökningar som gjorts och tolkning av EKG konstaterar läkaren att Ärna har hjärtinfarkt, NSTEMI. Vid tolkning av EKG kan hjärtinfarkt indelas i NSTEMI och STEMI.

4. Besvara frågorna nedan. (0,5p/fråga) (1p)

<i>Vad är den karaktäristiska EKG-förändringen vid en pågående STEMI?</i>	
<i>Vad är karaktäristiskt för EKG-kurvan vid en pågående NSTEMI?</i>	

Ärna ska läggas in på hjärtavdelningen och du informerar henne om förflyttningen. Dottern Christina hjälper dig att transportera henne dit i sängen.

KOD _____

Ärna Ärleskog**Totalt 15 frågor, maximalt 25 poäng inkl. läkemedelsberäkning (fråga 7)**

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Ärna Ärleskog, 83 år, bor i ett mindre samhälle i en marklägenhet. Hon är änka sedan ett par år då hennes make dog efter en längre tids sjukdom. Ärna har alltid varit lite rund och har sedan 10 år tillbaka typ 2- diabetes. Hon är mest inomhus och sysselsätter sig med att sticka och lösa korsord. I närheten bor Ärnas dotter Christina. Nästan dagligen hälsar hon på Ärna när hon är på väg hem från jobbet. En sen eftermiddag när Christina kommer och hälsar på mår Ärna inte bra. Hon klagar på smärta över bröstet och känner sig yr. Christina ringer 1177 och beskriver situationen. En ambulans tillkallas.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I AMBULANSEN

Du kommer hem till Ärna och gör en bedömning utifrån ABCDE-kriterierna.

1. Ange vad du kontrollerar utifrån A-E-kriterier. (0,5p/bokstav) (2p)

A	<i>Kontrollerar om Ärna har fria luftvägar</i>
B	
C	
D	
E	

Du bedömer att Ärna behöver komma till sjukhuset för ytterligare vård. Hon transporteras till akutmottagningen i hjärtsängsläge. Under transporten får Ärna en PVK i vänster underarm och du administrerar injektion morfin som gör att smärtan lindras.

2. Besvara nedanstående frågor. (0,5p/fråga) (1p)

<i>Beskriv hur Ärna ska vara placerad för att vara i hjärtsängsläge.</i>	
<i>Beskriv vad som sker cirkulatoriskt när Ärna placeras i hjärtsängsläge.</i>	

KOD _____

Du är medveten om att risk finns att Ärling samlar på sig vätska postoperativt och du lägger särskilt märke till symtom och tecken på andfäddhet, ökad puls, ökat blodtryck och ödem för att tidigt uppmärksamma om detta sker. Efter ett par dagar har Ärling återhämtat sig, kommit igång med eliminationen och ska få åka hem. Risk finns att han upplever inkontinens och obstipation den första tiden. Du ger honom egenvårdsråd som att röra på sig, försöka äta fiberrik kost t ex gröt tillsammans med lagom mängd vätska, äta lösande kost t ex torkad frukt, päron, plommon, katrinplommon samt undvika stoppande kost som t ex banan och blåbär för att minska risk för obstipation.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA I HEMSJUKVÅRDEN

Du gör ett hembesök hos Ärling och Sonja för att uppdatera dig om hur Ärling mår. I samtalet framkommer det att Ärling mår ganska väl, han har återhämtat sig efter operationen och eliminationen har kommit igång utan problem. Det som bekymrar honom nu är att han har svårt för att somna, han kan ligga vaken långt in på natten. Ni samtalar om läkemedel som hjälp vid insomning men Ärling vill helst prova andra möjligheter först. Ni pratar om sovrummet eftersom du vet att miljön har inverkan på sömnen. Ärling och Sonja tycker att de har sköna sängar och ett avskärmat sovrum. Ni talar om vikten av att avrunda dagen, undvika stimuli före sänggåendet som t ex kaffe och att varva ner genom att läsa en bok, lyssna på musik eller ta ett varmt bad/dusch.

13. Ange 4 egenvårdsråd som du kan ge Ärling för att insomningen ska kunna förbättras förutom ovanstående åtgärder. (0,5p/råd) (2p)

1	
2	
3	
4	

Du avslutar ditt samtal med Ärling och ni kommer överens om att han får höra av sig om ytterligare behov av råd uppstår.

KOD _____

När du satt PVK administrerar du den ordinerade infusionen 1000 ml buffrad Glukos 50 mg/ml. Du informerar Ärling om att de kommer att ringa från operationsavdelningen när det är dags för operation. Två och en halv timme efter att du startat infusionen larmar Ärling och säger att det gör ont vid PVK:n. Infusionen har gått subkutant. Du avbryter omedelbart infusionen. Du anlägger en ny PVK och därefter förflyttas Ärling till operationsavdelningen. Efter operationen återvänder Ärling tillbaka till avdelningen. Operationen har fortlöpt enligt planering och han har en hematurikateter med spoldropp som kommer vara kvar något dygn. Med jämna mellanrum observerar du spoldroppet d v s hur mycket vätska som rinner in och hur mycket vätska som rinner ut ur katetern. Observationerna gör du för att säkerställa att Ärling inte samlar på sig vätska då det finns risk för att spolvätskan kommer in i blodbanan.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGISK VÅRDAVDELNING

Du är medveten om att risk finns att Ärling samlar på sig vätska postoperativt och du lägger särskilt märke till symtom och tecken för att tidigt uppmärksamma om detta sker.

11. Ange 4 karakteristiska symtom/tecken som förekommer vid vätskeansamling postoperativt. (0,5p/symtom/tecken) (2p)

1	
2	
3	
4	

Efter ett par dagar har Ärling återhämtat sig, kommit igång med eliminationen och ska få åka hem. Risk finns att han upplever inkontinens och obstipation den första tiden.

12. Ange 4 egenvårdsråd som du ger till Ärling med tanke på risk för obstipation, förutom regelbundna toalettbesök och att vara uppmärksam på kroppens signaler samt användning av laxantia. (0,5p/egenvårdsråd) (2p)

1	
2	
3	
4	

Du rapporterar över Ärlings omvårdnadsplan till sjuksköterska i hemsjukvården. Ärlings fru Sonja hämtar honom och de åker hem.

KOD _____

Inför operationen sätter du PVK. Ärling har inte tidigare haft PVK och har mycket frågor. För att kunna ge evidensbaserade svar uppdaterar du dina kunskaper genom att läsa vårdhandboken. Du berättar att han kan ha kvar PVK:n, såvida behovet kvarstår och komplikation inte uppstått, i 2-3 dygn, att ni kommer inspektera PVK:n minst 3 gånger per dygn. Du berättar att du väljer en så liten PVK som möjligt för att minska risken för tromboflebit och du uppmanar Ärling att vara uppmärksam på om det blir rodnad och ömt då det kan bero på tromboflebit. När du ska sätta PVK:n använder du dig av en blodtrycksmanschett för att kärlen ska framträda tydligare, du pumpar upp manschetten till 40 mmHg.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGISK VÅRDAVDELNING

När du satt PVK administrerar du den ordinerade infusionen. 1000 ml buffrad Glukos 50 mg/ml som ska administreras på 6 timmar. Infusionsaggregatet ger 20 droppar/ml Du informerar Ärling om att de kommer att ringa från operationsavdelningen när det är dags för operation. Det blir troligen vid lunchtid. Två och en halv timme efter att du startat infusionen larmar Ärling och säger att det gör ont vid PVK:n. Infusionen har gått subkutant. Du avbryter omedelbart infusionen.

Glukos 50 mg/ml buffrad

Infusionsvätska, lösning 50 mg/ml

Aktiv substans: Glukos

***9. Besvara nedanstående frågor. (rätt svar = godkänt)**

<i>När du startar infusionen, hur många droppar/minut ska infusionshastigheten ställas in på? Avrunda enligt matematisk grundregel d v s <u>uppåt</u>.</i>	<i>Svar:</i>
<i>Hur många ml av infusionen har administrerats när den avbryts? Avrunda enligt matematisk grundregel d v s <u>uppåt</u>. Ange svar utan decimal.</i>	<i>Svar:</i>

Du anlägger en ny PVK och därefter förflyttas Ärling till operationsavdelningen. Efter operationen återvänder Ärling tillbaka till avdelningen. Operationen har fortlöpt enligt planering. Han har hematurikateter med spoldropp som kommer att vara kvar något dygn. Med jämna mellanrum observerar du hur vätskan ser ut och att hematurikatetern fungerar som den ska.

10. Besvara frågorna nedan. (0,5p/fråga) (1p)

<i>Förutom ovanstående, vad är speciellt viktigt att observera <u>avseende spoldroppet</u> när Ärling kommer tillbaka från operation?</i>	<i>Svar:</i>
<i>Motivera varför du observerar just detta.</i>	<i>Svar:</i>

KOD _____

Läkaren skriver en remiss till urologen för ytterligare utredning och eventuell operation av prostatan. Ärling har inte tidigare haft kateter så innan han går hem informerar du honom om hur han ska sköta sin hygien, att han gärna kan dricka lite extra, du informerar om var han kan vända sig om han får problem med katetern och hur länge han ska ha katetern. På urologmottagningen bestäms att Ärling behöver göra en sk TUR-P och läggs därför in på kirurgisk vårdavdelning. Han kommer till vårdavdelningen på operationsdagens morgon och du tar emot honom. Förutom att du sätter PVK och administrerar ordinerad infusion, tar du ordinerade blodprover, renbäddar och märker hans säng, informerar om att han inte ska gå på golvet med operationsstrumporna och kontrollerar hans id-band. Du tar hand om hans vigselring, mobiltelefon samt plånbok och låser in dem. Innan ni går iväg till operation ska du tömma kateterpåsen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGISK VÅRDAVDELNING

Ärling har inte tidigare haft PVK och har flera frågor. För att kunna ge evidensbaserade svar uppdaterar du dina kunskaper genom att läsa vårdhandboken.

8. Besvara nedanstående frågor genom att sätta kryss för rätt svar i tabellen. (0,5p/svar) (3p)

<i>Hur länge kan Ärling ha kvar PVK:n, såvida behovet kvarstår och komplikation inte uppstått, innan den bör avlägsnas eller bytas?</i>	1 dygn	2-3 dygn	3-5 dygn
<i>Hur ofta ska inspektion av PVK göras?</i>	minst varannan timme	minst 3 ggr/dygn	minst 1 g/dygn
<i>Var bör en PVK placeras i första hand?</i>	Handrygg	Armveck	Handledens insida
<i>Om du använder blodtrycksmanschett som stas vid PVK-sättning, till vilket tryck pumpar du upp manschetten?</i>	Ca 40 mm/Hg	Ca 80 mm/Hg	100 mm/Hg
<i>Vilken åtgärd kan bidra till att förebygga tromboflebit?</i>	Desinfektera insticksstället dagligen	Välja så liten PVK som möjligt	Skydda PVKn med en linda
<i>Vilka är de tidigaste symtomen på tromboflebit som Ärling kan vara uppmärksam på?</i>	Rödfärgad palpabel sträng i kärlet	Svullnad och värmeökning	Rodnad och ömhet

KOD _____

Du handleder sjuksköterskestudenten Elin som är med när du träffar Ärling. När ni plockar fram materialet till katetersättningen diskuterar ni olika frågeställningar gällande katetersättande. Du förklarar att normal tömningsfrekvens är 4-8 gånger/ dygn och att mängden residualurin inte bör överstiga 400-500 ml, du arbetar aseptiskt genom att katetern som förvaras i steril förpackning hålls steril vid införandet. Du tar en längre kateter då mannen urinrör är ca 25 cm och bedövar med 20 mg bedövningsgel som sprutas in i två steg så att urinrörets slutningsmuskel ska slappna av.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Läkaren skriver en remiss till urologen för ytterligare utredning och eventuell operation av prostata. Ärling har inte tidigare haft kateter så innan han går hem få han skriftlig och muntlig information om hur han ska handha katetern.

6. Ange 4 råd eller information som du ger Ärling nu när han har kateter. (0,5p/råd) (2p)

1	
2	
3	
4	

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ KIRURGISK VÅRDAVDELNING

Utredning på urologmottagningen visar att Ärling har benign prostatahyperplasi som behöver opereras. Han kommer till vårdavdelningen på operationsdagens morgon och du tar emot honom. Ärling är fastande och han har duschat kvällen innan. Han duschar igen på morgonen och när han sätter på sig rena operationskläder inspekterar du hans hud. Du lägger märke till att han är magerlagd. Enligt riktlinjerna tar du EKG och kontrollerar vitala parametrar. Du informerar honom om operationen och eftervård samt förvissar dig om att Ärling är nöjd med informationen. Du sätter PVK och administrerar ordinerad infusion samt premedicinering. Ärling har fortfarande kateter.

7. Ange 6 preoperativa förberedelser, förutom ovanstående, som du ansvarar för på operationsdagens morgon. (0,5p/förberedelse) (3p)

1	
2	
3	
4	
5	
6	

KOD _____

Ärling kommer till ett inbokade besök på hälsocentralen. Ni har ett samtal där Ärling beskriver att han har bekymmer från urinvägarna. Hans beskrivning gör att du misstänker att han har en förstorad prostata. Ärling träffar läkaren som genom rektalpalpation bedömer att prostatan är förstorad och ordinerar därför att prostataspecifikt antigen, PSA, ska kontrolleras. Läkaren ber dig också kontrollera om Ärling har residualurin i blåsan. Du gör en ultraljudsundersökning. Ärling har en stor mängd urin kvar i urinblåsan och ordinerar därför en kvarliggande urinkateter, KAD. Vid katetersättningen vidtar du basala hygienrutiner. Du desinfekterar ytan du arbetar vid, desinfekterar dina händer före och efter katetersättningen samt använder handskar och skyddsförkläde.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Du handleder sjuksköterskestudenten Elin som är med när du träffar Ärling. När ni plockar fram materialet till katetersättningen diskuterar ni olika frågeställningar gällande katetersättande.

5. Besvara nedanstående frågor genom att sätta kryss för rätt svar i tabellen. (0,5p/svar) (3p)

<i>Vad är en normal tömningsfrekvens av urinblåsan?</i>	4-8 tömningar/dygn	2-3 tömningar/dygn	1-7 tömningar/dygn
<i>Vilken mängd residualurin bör ej överstigas för att minska risken för komplikationer p g a uttänjd blåsa?</i>	250 ml	500 ml	750 ml
<i>Vad innebär aseptik vid kateterisering?</i>	Att katetern som förvaras i steril förpackning ska hållas steril vid införandet	Att patienten tvättas med antiseptisk lösning	Att duka upp sterilt
<i>Längden på katetern anpassas till patientens kön och konstitution, hur långt ungefär är mannens urinrör?</i>	5 cm	15 cm	25 cm
<i>Hur stor mängd bedövningsgel behöver minst användas vid kateterisering av män?</i>	10 gram	20 gram	40 gram
<i>Varför sprutas bedövningsgelen in i två steg vid kateterisering av män?</i>	För att det skall göra mindre ont	För att gelen skall verka längre	För att urinrörets slutningsmuskel skall slappna av

KOD _____

Ärling Ängström, 80 år, är gift med Sonja. Ärling upplever sig som frisk det enda som besvärar honom är att han har urinträngningar. Senaste tiden har han upplevt att detta har förvärrats och han kontaktar därför hälsocentralen. Du svarar när Ärling ringer och bokar in honom på en tid dagen efter. Du ber honom ta med ett urinprov och ger honom anvisningar om att det ska ha gått fyra timmar sedan han kissat senast, gärna morgonurin. När han tar provet ska han tvätta urinrörsmynningen, dra tillbaka förhuden och ta mittstråleprov. När Ärling kommer till det inbokade besöket har ni ett samtal där Ärling beskriver sina bekymmer från urinvägarna. Han säger att han har svårt att komma igång att kissa, han upplever att inte blåsan töms tillräckligt, urinstrålen är svag och att det droppar urin efteråt. Hans beskrivning gör att du misstänker att han har en förstörd prostata.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Ärling träffar läkaren som bedömer att prostatan är förstörd och ordinerar därför blodprov som tas vid utredning av sjukdomar i prostata.

3. Besvara nedanstående frågor. (0,5p/fråga) (1p)

<i>Vilken vanlig, enkel undersökning görs av läkaren på hälsocentralen för att bedöma om Ärlings prostata är förstörd?</i>	
<i>Vilket specifikt blodprov tas vid utredning av sjukdomar i prostata?</i>	

Läkaren ber dig också kontrollera om Ärling har residualurin i blåsan. Du gör därför en ultraljuds-undersökning, så kallad bladderscan. Ärling har en stor mängd urin kvar i urinblåsan och läkaren ordinerar en kvarliggande urinkateter, KAD. Vid katetersättningen vidtar du basala hygienrutiner. Du följer sjukvårdens klädregler, d v s har kortärmade arbetskläder som du byter dagligen, har håret uppsatt och naglarna kortklippta utan nagellack. Du bär inte klocka eller smycken.

4. Beskriv 4 basala hygienrutiner, förutom ovanstående beskrivna åtgärder, som du vidtar i samband med katetersättningen för att minska risken att sprida smitta. (0,5p/åtgärd) (2p)

1	
2	
3	
4	

KOD _____

Delprov I	Poäng:	G/U:
Delprov II – läkemedelsberäkning		G/U:

Ärling Ängström

Totalt 13 frågor, maximalt 25 poäng inkl. läkemedelsberäkning (fråga 9)

I situationen befinner du dig som sjuksköterska på olika instanser i vårdkedjan och det är av stor vikt att du har ett holistiskt tänkande.

Ärling Ängström, 80 år, är gift med Sonja. Deras barn är sedan många år utflugna och de har fem barnbarn. Barnbarnet Axel är mycket hemma hos mormor och morfar. Ärling och Sonja tycker det är mysigt och Axel tycker att han har en "fristad" hemma hos dem. Ärling är sportintresserad och ser mycket på fotboll ihop med Axel. Ärling upplever sig som frisk det enda som besvärar honom är att han har urinträngningar. Senaste tiden har han upplevt att detta har förvärrats och han kontaktar därför hälsocentralen.

DU ÄR SJUKSKÖTERSKA PÅ HÄLSOCENTRALEN

Du svarar när Ärling ringer och bokar in honom på en tid dagen efter. Du ber honom ta med ett urinprov. Eftersom Sonja och Ärling bor nära hälsocentralen går de dit under dagen för att hämta ett provtagningsrör och samtidigt instruerar du Ärling om hur han ska gå tillväga för att ta urinprovet.

- 1. Ange 4 instruktioner som du ger Ärling om hur urinprovet ska tas för att analysvaret ska bli så tillförlitligt som möjligt. (0,5p/instruktion) (2p)**

1	
2	
3	
4	

När Ärling kommer till det inbokade besöket har ni ett samtal där Ärling beskriver sina bekymmer från urinvägarna. Hans beskrivning gör att du misstänker att han har en förstorad prostata.

- 2. Ange 4 symtom på förstorad prostata förutom urinträngningar som Ärling kan beskriva. (0,5p/symtom) (2p)**

1	
2	
3	
4	